

## OPINIA SEPARATĂ DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI SERGHEI ȚURCAN,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Avizul nr. 1 din 15 aprilie 2021, colegii mei au constatat drept circumstanță care justifică dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a X-a imposibilitatea formării Guvernului în conformitate cu prevederile articolului 85 alineatele (1) și (2) din Constituție.

2. Nu susțin această soluție din următoarele considerente.

3. Cu titlu preliminar remarc că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că pentru a asigura respectarea strictă a principiilor și a valorilor constituționale, este importantă interpretarea funcțională și coroborată a normelor constituționale, astfel accentuându-se rolul Constituției de a **asigura stabilitatea și funcționalitatea deplină a instituțiilor statului**. Curtea a subliniat că **principiul continuității și funcționalității depline a instituțiilor fundamentale ale statului trebuie să prevaleze și să determine aplicarea priorității a acelor prevederi constituționale care exclud situațiile de criză politică sau instituțională** (a se vedea HCC nr. 29 din 24 noiembrie 2015, §§ 31, 50).

4. Constat că colegii mei nu au examinat sesizarea nr. 71f/2021, depusă de Președintele Republicii, prin prisma acestui aspect. Astfel, la adoptarea Avizului nu au fost luate în considerație următoarele aspecte elucidate explicit în Constituție și în jurisprudența Curții Constituționale, și anume: **(i)** care este esența și semnificația instituției dizolvării Parlamentului; **(ii)** dacă în cazul examinat dizolvarea Parlamentului este constituțional justificată.

### I. Esența și semnificația instituției dizolvării Parlamentului

5. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că **dizolvarea** reprezintă o **sanctiune constituțională** aplicabilă Parlamentului, conform procedurilor prevăzute de Constituție, în situațiile **când organul legislativ și reprezentativ suprem nu-și mai poate exercita atribuțiile** și, astfel, nu mai poate exprima voința alegătorilor. Astfel, dizolvarea Parlamentului are loc în legătură cu **disfuncția acestuia** (HCC nr. 29 din 24 noiembrie 2015, § 34).

6. Astfel, în Decizia nr. 7 din 18 ianuarie 2021, § 21, Curtea a reținut că articolul 85 din Constituție reglementează explicit dizolvarea ca **sanctiune pentru un Parlament inactiv**, sub aspectul imposibilității formării Guvernului și sub aspectul blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni. **Dizolvarea poate opera doar dacă inactivitatea îi este imputabilă Parlamentului**, nu și dacă îi este imputabilă altor autorități publice și actori politici (e.g. lipsa desemnării unui candidat la

funcția de Prim-ministru de către Președintele Republicii, omisiunea candidatului la funcția de Prim-ministru de a cere votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și întregii liste a Guvernului, omisiunea Președintelui Republicii de a promulga legile votate de Parlament).

7. Reieșind din faptul că Legea Supremă pune accentul pe principiul continuității și funcționalității depline a instituțiilor fundamentale ale statului, încetarea mandatului înainte de termen a oricărei autorități publice reprezentative **poate interveni în cazuri excepționale**, care sunt reglementate strict și limitativ de Constituție. Dizolvarea Parlamentului, organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova, constituie un astfel de caz excepțional. Dizolvarea poate fi aplicată doar ca o soluție extremă pentru a nu fi afectată stabilitatea instituțională a organului legislativ și pentru a împiedica unele eventuale abuzuri în raport cu această autoritate.

8. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că, în ansamblul său, **articolul 85 din Constituție are calitatea de mecanism de echilibrare a puterilor**, mecanism care **se aplică în scopul evitării sau depășirii unei crize instituționale** (HCC nr. 30 din 1 octombrie 2013, § 73; HCC nr. 29 din 24 noiembrie 2015, § 36).

9. Curtea a statuat că **dreptul Președintelui Republicii de a dizolva Parlamentul trebuie înțeles ca un mecanism de contrabalansă și nu unul care ar dezechilibra puterile în stat și ar genera crize politice**. Competența Președintelui de a dizolva Parlamentul este **definită prin poziția sa neutră**, iar **scopul** acesteia este de **a preveni blocajele instituționale** (a se vedea HCC nr. 24 din 27 iulie 2017, §§ 110, 115), dar **nu de a le crea**.

## **II. Dacă dizolvarea Parlamentului este constituțional justificată**

10. Reiterez că, în Decizia nr. 7 din 18 ianuarie 2021, Curtea a reținut că articolul 85 din Constituție reglementează explicit dizolvarea ca **sanctiune pentru un Parlament inactiv**, sub aspectul imposibilității formării Guvernului și sub aspectul blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni. Dizolvarea poate opera doar **dacă inactivitatea îi este imputabilă Parlamentului**, nu și dacă îi este imputabilă altor autorități publice și actori politici (a se vedea § 6 *supra*).

11. În același timp, în Hotărârea nr. 10 din 22 martie 2021, § 77, Curtea a reținut că în cazul expirării termenului prevăzut la articolul 85 alin. (2) din Constituție **majoritatea parlamentară absolută trebuie să aibă posibilitatea să abordeze problema investirii Guvernului în cadrul consultărilor obligatorii cu Președintele Republicii**, care trebuie să aibă loc, conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, în cazul dizolvării Parlamentului.

12. Astfel, pentru a verifica în cazul examinat caracterul constituțional justificat al dizolvării Parlamentului, Curtea trebuia să analizeze: (a) dacă expirarea termenului de trei luni pentru formarea

Guvernului îi este imputabilă Parlamentului și (b) dacă la expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului Președintele Republicii a constatat, în cadrul consultărilor desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, că nu există o majoritate parlamentară absolută formalizată care să susțină un anumit candidat pentru funcția de Prim-ministru.

*(a) Dacă expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului îi este imputabilă Parlamentului*

13. În sesizare, Președintele Republicii menționează că din momentul demisiei Guvernului (23 decembrie 2020) și până la expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului (23 martie 2021), Parlamentul a eșuat să investească în funcție un Guvern.

14. Analizând această cauză, se poate constata că din momentul demisiei Guvernului (23 decembrie 2020) și până pe data de 10 februarie 2021 nu a existat o majoritate parlamentară absolută formalizată care să susțină un candidat pentru funcția de Prim-ministru. În această perioadă, Președintele Republicii a desemnat-o pe dna Natalia Gavrilița în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru, candidatură care a fost respinsă de Parlament pe 11 februarie 2021.

15. Totodată, din data de 11 februarie 2021 a fost formalizată o majoritate parlamentară absolută care susținea candidatura dnei Mariana Durleșteanu pentru funcția de Prim-ministru. Această majoritate parlamentară a existat până pe data de 16 martie 2021. Faptul că în perioada menționată Președintele Republicii nu a desemnat candidatul majorității parlamentare absolute pentru funcția de Prim-ministru (dna Mariana Durleșteanu), dar a desemnat alt candidat pentru această funcție (dna Natalia Gavrilița), **acțiune declarată ca fiind neconstituțională de Curtea Constituțională** prin Hotărârea nr. 6 din 23 februarie 2021, nu reprezintă o chestiune care îi poate fi imputată Parlamentului. Este adevărat că, pe data de 16 martie 2021, candidatul majorității parlamentare a refuzat să fie desemnat pentru funcția de Prim-ministru, însă din momentul formalizării majorității parlamentare absolute (11 februarie 2021) și până în momentul exprimării refuzului (16 martie 2021) a existat o perioadă mai mare de o lună de zile în care Președintele Republicii nu a desemnat candidatul majorității parlamentare. Prin urmare, expirarea perioadei destinate formării Guvernului cuprinzând 11 februarie și 16 martie 2021 nu poate fi imputată Parlamentului.

16. În concluzie, se poate afirma că, contrar constatărilor făcute de colegii mei în Aviz, **expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului nu-i poate fi imputată în totalitate Parlamentului.**

*(b) Dacă la expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului Președintele Republicii a constatat, în cadrul consultărilor desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, că nu există*

*o majoritate parlamentară absolută formalizată care să susțină un anumit candidat pentru funcția de Prim-ministru*

17. Respectarea acestei condiții rezultă din **principiul continuității și funcționalității depline a instituțiilor fundamentale ale statului** și a fost reiterată în § 77 din Hotărârea nr. 10 din 22 martie 2021, în care Curtea a reținut că **în cazul expirării termenului prevăzut la articolul 85 alin. (2) din Constituție majoritatea parlamentară absolută trebuie să aibă posibilitatea să abordeze problema investirii Guvernului în cadrul consultărilor obligatorii cu Președintele Republicii**, care trebuie să aibă loc, conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, în cazul dizolvării Parlamentului.

18. Președintele Republicii face trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 1 octombrie 2013 și menționează că după expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului dizolvarea Parlamentului devine iminentă. Această poziție a fost preluată și de judecătorii care au adoptat Avizul, cu o anumită „precizare a jurisprudenței”, care în esență a păstrat caracterul absolut al termenului de trei luni (a se vedea §§ 56-57 din Aviz).

19. Astfel, pe de o parte, în Hotărârea nr. 10 din 22 martie 2021, § 77, Curtea a reținut că după expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului majoritatea parlamentară absolută trebuie să aibă posibilitatea să abordeze problema investirii Guvernului în cadrul consultărilor obligatorii cu Președintele Republicii, conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, iar pe de altă parte, în Hotărârea nr. 30 din 1 octombrie 2013, § 66, Curtea a reținut că după expirarea termenului de trei luni Președintele Republicii este obligat să dizolve Parlamentul și nu poate desemna vreun candidat pentru funcția de Prim-ministru.

20. Rețin faptul că colegii mei au evitat să soluționeze acest conflict ce decurge din considerentele acestor Hotărâri. Pentru a rezolva conflictul menționat, consider că trebuie avute în vedere următoarele chestiuni.

21. În primul rând, la § 77 din Hotărârea nr. 10 din 22 martie 2021, Curtea a recunoscut **caracterul relativ al termenului de trei luni** pentru formarea Guvernului doar într-un singur caz, *i.e. în situația propunerii de majoritatea parlamentară absolută formalizată în cadrul consultărilor* desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție **unui candidat pentru funcția de Prim-ministru**. Astfel, se are în vedere situația când **se asigură investirea unui Guvern plenipotențiar**. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că **normele constituționale urmăresc să asigure perpetuarea exercitării puterii de către instituțiile statului**, iar situațiile provizorii, precum **interimatul**, menite să evite crearea vidului de putere, **trebuie să fie înlăturate cât mai curând**. Prin urmare, prin dispozițiile cuprinse în articolul 85 din Constituție se urmărește **restrângerea perioadei de criză politică și instituțională și asigurarea funcționalității organelor constituționale ale statului** (HCC nr. 29 din 24 noiembrie 2015, §§ 40-41; HCC nr. 24

din 27 iulie 2017, § 108). Evitarea dizolvării Parlamentului și **învățarea unui Guvern plenipotențiar tocmai asigură atingerea acestor obiective constituționale.**

22. În al doilea rând, abordarea din Hotărârea nr. 30 din 1 octombrie 2013 practic **ignoră obligația constituțională a Președintelui Republicii de a consulta fracțiunile parlamentare înainte de a dizolva Parlamentul.** În jurisprudența sa, Curtea a statuat că Președintele Republicii trebuie să consulte deputații nu doar *pro forma*. Consultarea reprezintă un instrument juridic prevăzut de Constituție, care nu poate fi lipsit de eficiență (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 23 februarie 2021, §§ 43, 60). Potrivit Comisiei de la Veneția, în lumina scopului articolului 85 din Constituție, **obligația Președintelui Republicii de a avea consultări cu fracțiunile parlamentare ar trebui privită ca un mijloc de a epuiza toate posibilitățile de formare a Guvernului** sau de a debloca procedura de adoptare a legilor după expirarea termenului de 3 luni, **înainte de a decide privind dizolvarea Parlamentului** (Opinia nr. 954/2019 din 24 iunie 2019 privind situația constituțională cu referire specială la posibilitatea de dizolvare a Parlamentului, adoptată la cea de-a 119-a sesiune plenară, CDL-AD(2019)012, § 41). Faptul că dizolvarea Parlamentului se poate realiza numai după consultarea fracțiunilor parlamentare, demonstrează **caracterul excepțional al unei asemenea măsuri, care implică un grad ridicat de coeziune politică în sensul producerii efectului dizolvării Parlamentului.** Astfel, dizolvarea organului reprezentativ suprem al poporului trebuie să fie **rezultatul unor negocieri și înțelegeri politice care să reflecte voința comună a autorităților publice care au obținut voturile cetățenilor în urma alegerilor.**

23. În al treilea rând, potrivit Comisiei de la Veneția, dreptul de dizolvare al Președintelui Republicii este o modalitate *ultima ratio* (ultimul argument) de rezolvare a crizei constituționale, provocate de imposibilitatea de formare a unui guvern sau de blocajul legislației. Dacă nu există alte modalități, dizolvarea Parlamentului poate fi chiar considerată o obligație constituțională a Președintelui. Pe de altă parte, **dacă există alte modalități** sau dacă, de exemplu, **părțile care reprezintă o majoritate parlamentară au ajuns la un acord de formare a Guvernului, nu mai există o astfel de obligație.** Dizolvarea Parlamentului într-o asemenea situație și acutizarea crizei constituționale sau chiar crearea unei noi crize **ar putea fi considerată o încălcare a obligațiilor constituționale ale Președintelui** în calitate de *pouvoir neutre* (putere neutră). De asemenea, Comisia a menționat că **o hotărâre care prescrie dizolvarea automată a Parlamentului după trei luni, fără să țină cont dacă votul pentru acordarea încrederii s-a desfășurat formal de mai multe ori sau nu, nu corespunde nici cu prevederile articolului 85, nici cu scopul său,** după cum a stabilit Curtea Constituțională în hotărârea sa din 2013 (a se vedea Opinia nr. 954/2019 din 24 iunie 2019, CDL-AD(2019)012, §§ 42-43).

24. În această cauză, pe 29 martie 2021, după finalizarea consultărilor desfășurate în baza articolului 85 alin. (1) din Constituție, reprezentanții a două fracțiuni parlamentare au menționat că Președintele Republicii a fost informat în cadrul consultărilor despre existența majorității parlamentare absolute și despre susținerea de către această majoritate a unui candidat pentru funcția de Prim-ministru, astfel **fiind îndeplinite condițiile stabilite în jurisprudența Curții** (a se vedea HCC nr. 6 din 23 februarie 2021, § 52 și jurisprudența citată acolo).

25. În Hotărârea nr. 10 din 22 martie 2021, § 74, Curtea a statuat că **principiul de bază al democrației este cel al majorității**; decizia este luată de către aceasta și de către cei care reprezintă o majoritate a alegătorilor, indiferent din câte partide este formată această majoritate sau dacă există un partid mai mare (însă minoritar) decât fiecare dintre partidele care alcătuiesc majoritatea în parte. Rețin că posibilitatea majorității parlamentare de a solicita desemnarea unei persoane în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru în cadrul consultărilor desfășurate pe 29 martie 2021 reprezenta **una din garanțiile constituționale acordate majorității parlamentare** care trebuiau respectate în baza Hotărârii menționate (a se vedea §§ 77-78 din Hotărârea citată) **în vederea asigurării principiului continuității și funcționalității depline a instituțiilor fundamentale ale statului**.

26. În acest caz, Președintele Republicii nu a desemnat candidatul pentru funcția de Prim-ministru propus de majoritatea parlamentară absolută formalizată în cadrul consultărilor desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție și a considerat că respectarea termenelor de formare a Guvernului are o pondere mai mare decât interesele majorității parlamentare absolute în procedura formării unui Guvern plenipotențiar.

27. Ponderea necesității formării unui Guvern și a necesității respectării termenului de trei luni pentru formarea Guvernului poate varia de la caz la caz, în funcție de constatarea existenței sau a lipsei majorității parlamentare absolute care susține un candidat pentru funcția de Prim-ministru în cadrul consultării fracțiunilor parlamentare, conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, și care este gata să investească un Guvern.

28. Sub acest aspect, termenul de trei luni pentru formarea Guvernului este necesar pentru a se evita prelungirea activității Guvernului al cărui mandat a încetat, pentru a se evita menținerea crizei politice și pentru a se asigura funcționalitatea deplină a instituțiilor statului. Așadar, dacă la expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului Președintele Republicii constată, în cadrul consultărilor cu fracțiunile parlamentare, desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, de exemplu, că nu există o majoritate parlamentară care să susțină un candidat pentru funcția de Prim-ministru, el este obligat să declanșeze procedura dizolvării Parlamentului. Pe de altă parte, dacă la expirarea acestui termen Președintele Republicii constată, în cadrul consultărilor desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție,

de exemplu, că există un candidat pentru funcția de Prim-ministru care are susținerea majorității parlamentare absolute, el trebuie să desemneze candidatul propus.

29. Rețin constatarea Curții că **sarcina șefului statului este de a contribui la depășirea crizei politice și nu de a păstra situația de criză pentru un termen indefinit**, fapt ce nu corespunde intereselor generale ale cetățenilor, titulari ai suveranității naționale (a se vedea HCC nr. 30 din 1 octombrie 2013, § 75).

30. În acest context, consultările desfășurate în baza articolului 85 alin. (1) din Constituție au ca scop **acordarea unei ultime șanse Parlamentului în vederea investirii unui Guvern plenipotențiar**. În cazul în care majoritatea parlamentară absolută propune un candidat pentru funcția de Prim-ministru, **Președintele Republicii trebuie să desemneze candidatul propus, pentru a evita perpetuarea crizei politice și pentru a asigura funcționalitatea deplină a instituțiilor statului**, chiar dacă a expirat termenul de trei luni pentru formarea Guvernului. Subliniez faptul, că în cazul desemnării unui candidat la funcția de Prim-ministru în situația menționată *supra*, acesta, în conformitate cu prevederile articolului 98 alin. (2) din Constituție, va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului. În cazul în care **votul de încredere nu va fi acordat în decursul a 15 zile** (a se vedea DCC nr. 1 din 19 ianuarie 2016, §§ 25-26), **dizolvarea Parlamentului va fi obligatorie și constituțional justificată**.

31. În acest mod, *i.e.* desemnând candidatul propus, Președintele Republicii **ar evita menținerea crizei politice și ar asigura atingerea scopului constituțional al consultărilor cu fracțiunile parlamentare – investirea unui Guvern**. Dimpotrivă, dizolvarea Parlamentului în cazul dat ar avea consecințe contrare (a se vedea § 23 *supra*).

32. **Scopul comun al autorităților publice implicate în procedura investiturii Guvernului este, în mod logic, numirea unui nou Guvern**. Președintele Republicii Moldova și deputații din Parlament trebuie să manifeste un comportament constituțional loial și să dea dovadă de respect reciproc **în vederea asigurării unei cooperări esențiale pentru procesul de investire a unui Guvern și, implicit, bunei funcționări a statului**. Numai în realizarea acestui deziderat, adică **al numirii Guvernului**, iar nu al blocării numirii acestuia, este construită întreaga procedură constituțională - identificarea sprijinului politic al unei majorități parlamentare absolute pentru o persoană capabilă să formeze un Guvern care să se bucure de încrederea și susținerea Parlamentului (a se vedea HCC nr. 32 din 29 decembrie 2015, § 91; HCC nr. 23 din 6 august 2020, § 18; HCC nr. 6 din 23 februarie 2021, §§ 41, 59, 63; HCC nr. 10 din 22 martie 2021, § 46).

33. De asemenea, remarc faptul că, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că asupra **locului și rolului Președintelui Republicii în sistemul autorităților publice** influențează nu atât modul de alegere a acestuia

(prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat sau de către Parlament), cât atribuțiile cu care șeful statului este investit de Constituție. Reieșind din faptul că atribuțiile constituționale ale Președintelui Republicii nu au fost modificate după revizuirea Constituției prin Legea constituțională nr.1115 din 5 iulie 2000, nu putem vorbi nici despre schimbarea statutului constituțional al șefului statului. Curtea a subliniat faptul că, potrivit articolului 60 alin. (1) din Legea Supremă, **Parlamentul a fost și rămâne a fi organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova**. Curtea a reținut că alegerea Președintelui prin vot popular nu impune necesitatea transformării acestuia într-un opozant al Parlamentului. Deși alegerea prin vot popular tinde să consolideze poziția Președintelui, în sistemele constituționale similare, președinții aleși prin vot popular continuă să joace rolul de *putere neutră* și nu dispun de competențe largi, iar **balanțele și contrabalanțele necesare sunt garantate de parlamentarism** (a se vedea HCC nr. 24 din 27 iulie 2017, § 113; HCC nr. 35 din 12 decembrie 2017, § 63; DCC nr. 96 din 6 august 2020, §§ 23-24).

34. Astfel, Curtea a statuat că **mandatul popular în sine nu modifică competențele șefului statului și nu presupune acordarea acestuia a puterii discreționare de dizolvare a Parlamentului** (HCC nr. 24 din 27 iulie 2017, § 121). În acest context, în general, termenele stabilite de Constituție pentru formarea Guvernului sunt importante și trebuie respectate, însă situațiile de nerespectare a acestora nu pot conduce, în mod automat, la soluția dizolvării Parlamentului. O abordare a obligativității absolute a termenului de trei luni la expirarea căruia trebuie dizolvat Parlamentul ar diminua rolul Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului și, în anumite circumstanțe, ar putea face dependent întregul sistem constituțional de șeful statului. Or, în vederea asigurării stabilității instituționale, mecanismul constituțional de investitură a Guvernului este conceput în așa mod, încât practic să evite posibilitatea „provocării” unei dizolvări a Parlamentului de către Președintele Republicii.

35. O abordare contrară ar putea fi interpretată ca oferind Președintelui țării dreptul de a utiliza instrumentul dizolvării Parlamentului drept mijloc pentru promovarea politicilor de partid, **în contradicție cu rolul său de putere neutră în cadrul regimului parlamentar**, iar acest lucru **poate provoca conflicte politice** (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 24 din 27 iulie 2017, § 116). În jurisprudența sa, Curtea a reținut că Președintele Republicii trebuie să reprezinte **un factor unificator pentru instituțiile statului, societate și partidele politice**. Prin urmare, **șeful statului nu poate fi, în sine, un factor de blocaj politic sau instituțional. El nu trebuie să genereze conflicte** (a se vedea HCC nr. 35 din 12 decembrie 2017, § 56; DCC nr. 96 din 6 august 2020, § 16).

36. În plus, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că **Președintele Republicii nu poartă nici o responsabilitate politică pentru activitatea Guvernului** (a se vedea HCC nr. 2 din 24 ianuarie 2017, §



36; DCC nr. 96 din 6 august 2020, § 20). Analizând ponderea fiecăreia dintre cele două autorități publice în procedura de formare a Guvernului, Curtea a conchis că **rolul Parlamentului este unul decisiv în raport cu rolul Președintelui Republicii** (HCC nr. 32 din 29 decembrie 2015, § 89; HCC nr. 23 din 6 august 2020, § 17; HCC nr. 6 din 23 februarie 2021, § 40; HCC nr. 10 din 22 martie 2021, § 45).

37. Acest fapt reiese explicit din prevederile constituționale. Astfel, în conformitate cu prevederile articolului 96 alin. (2) din Constituție, în exercitarea atribuțiilor, **Guvernul se conduce de programul său de activitate acceptat de Parlament**. Acceptarea programului Guvernului obligă atât Guvernul, cât și majoritatea parlamentară care îl susține, să acționeze în vederea realizării acestuia, iar o asemenea recunoaștere a importanței juridice a programului Guvernului este o caracteristică a democrației parlamentare. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că în procedura de formare și învestire a Guvernului esențial este votul Parlamentului (HCC nr. 32 din 29 decembrie 2015, § 88; HCC nr. 23 din 6 august 2020, § 17; HCC nr. 6 din 23 februarie 2021, § 40; HCC nr. 10 din 22 martie 2021, § 76), iar în conformitate cu prevederile articolului 98 alin. (3) din Constituție, Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.

38. De asemenea, în conformitate cu prevederile articolului 104 alin. (1) din Constituție, **Guvernul este responsabil pentru activitatea sa în fața Parlamentului**. Principiul, de la care se pornește în statele democratice, indiferent de forma de guvernământ, este acela că Guvernul trebuie să exprime voința majorității politice din Parlament, iar pentru a guverna trebuie să aibă sprijinul acestei majorități parlamentare (HCC nr. 32 din 29 decembrie 2015, § 58; HCC nr. 10 din 22 martie 2021, § 45).

39. Conform prevederilor constituționale (articolul 103 alin. (1)), **Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament**. Prin urmare, **un nou Guvern se formează în mod obligatoriu după alegerea Parlamentului** și nu în cazul alegerii Președintelui Republicii. De asemenea, conform articolului 106 alin. (1) din Constituție, **Parlamentul este autoritatea publică care poate demite Guvernul**, Președintele Republicii neavând o asemenea competență. Astfel, analizând competențele Președintelui Republicii și ale Parlamentului în sfera formării Guvernului, putem afirma că **sarcina principală a Președintelui în acest proces este să contribuie la formarea unui Guvern eficient, Guvern care are încrederea și susținerea Parlamentului** (a se vedea HCC nr. 32 din 29 decembrie 2015, § 91; HCC nr. 23 din 6 august 2020, § 18; HCC nr. 6 din 23 februarie 2021, §§ 41, 59, 63; HCC nr. 10 din 22 martie 2021, § 46).

40. Având în vedere cele menționate *supra*, consider că propunerea candidaturii pentru funcția de Prim-ministru de către majoritatea parlamentară absolută formalizată, în cadrul consultărilor desfășurate conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, cu posibilitatea învestirii unui Guvern plenipotențiar, **are o pondere mai mare** decât argumentele invocate de Președintele Republicii referitoare la

expirarea termenului de trei luni pentru formarea Guvernului și la expirarea termenului de 45 de zile de la prima solicitare și respingerea a două solicitări de învestitură a Guvernului.

41. Prin urmare, constat că **nu există circumstanțe care să justifice dizolvarea Parlamentului din motivul imposibilității formării Guvernului.**

**Judecător al Curții Constituționale**

**Serghei ȚURCAN**

15 aprilie 2021